

Səfər təəssüratı

Xəzərin Şərq sahillərində dəfələrlə olmağıma baxmayaraq – sonuncu dəfə ötən ilin noyabrında Aktau şəhərində olmuşdum – həmin ellərə bir də getmək istəyim bu il mayın 3-də ADA Universitetinin təşkilatçılığı ilə Şuşada ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş “Böyük Avrasiya geosiyasətinin formalaşması: keçmişdən bu günə və gələcəyə” mövzusunda dördüncü beynəlxalq konfransın materiallarını izləyərkən yarandı. Dövlət başçımız həmin tədbirdə Macarıstanın Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunun tədqiqatçı professoru Vasa Laslonun Mərkəzi Asiya ölkələri ilə əməkdaşlıq barədə verdiyi sualı cavablandırarkən dedi ki, Azərbaycan Mərkəzi Asiya ölkəsi deyil. Amma tarixi və mədəni əlaqələrlə, indi isə daha çox siyasi əlaqələrlə Mərkəzi Asiya ilə sıx bağlıdır.

“Xalq qəzeti” Turan ellərində...

*Hər yerdə “eyni kök” və
“ortaqlar” görürdüm*

Yenə də illüminator...

... Xarici səfərə təyyarə ilə gedən həmkarlarımızın böyük əksəriyyəti, bəlkə də hamısı yazıya “illüminatordan baxanda gördüm ki...” ifadəsi ilə başlayır. Əvvəllər bu tendensiyanı qətiyyənlə bəyənmirdim. Sonra isə gördüm ki, forma eyni olsa da, illüminatordan baxanda hərə öz gördüyünü məhz orijinal şəkildə qələmə alır. İnanıram ki, mənəm də illüminatordan baxanda gördüklərimi heç kəs bilavasitə bu şəkildə yozmayıb. Çünki təyyarə Atırauda enmək üçün dövrə vuranda mən ucuz-bucaqsız səhraları doğrayan, həm də özünün başlanğıcı ilə qurtaracağı gözə dəyməyən nəhəng bir “sarı qılınc” gördüm.

Həmin qılınc dörd bir tərəfi yaşıllıqlarla əhatə olunan Atırəunu da doğrayıb keçirdi. Bu, Ural çayı idi. Əvvəl elə bildim ki, Günəş yenidən doğur deyər çayın suyunda onun əksi görünür. Amma cəmi iki saatdan sonra məlum oldu ki, türk qardaşlarımızın Ağ çay adlandırdığı Ural, həqiqətən, sap-sarı, mis rəngində axır və Qazaxıstanın ekologiyasına elə qılınc zərbələri vurur.

Bu barədə çox yazılıb

Yadımdadır, hələ müstəqillik haqqında dövlət aktımızdan dörd-beş il əvvəl indi mənim də çalışdığım qəzetin əməkdaşı Hacı Qüdrət Pirişev və həmkarı Elman Qədirov Xəzərin ekoloji problemlərini öyrənmək və qələmə almaq məqsədilə bütün sahiləni ölkələrdə olmuş və qəzet materialları hazırlamışdılar. Elə onlar da o zamankı Quryevə (indiki Atırəu şəhərinə – İ.M.) neft sənayesinin və şimaldan axıb gələn çaylara atılan fabrik-zavod tullantılarının vurduğu ekoloji ziyanıdan söz açmışdılar. Yazırdılar ki, bu faktlar son anda Xəzərin ekologiyasına ölçüyəgəlməz dərəcədə mənfi təsir göstərir.

Atırəu artıq həmin
Quryev deyil

Qətiyyətlə deyər bilərəm ki, onların qələmə aldıkları problemlərdən bir neçəsi müstəqillik dövründə öz həllini tapmışdır. Atırəunun yüksək səviyyədə yaşıllaşdırılması, tullantı sularının axıdılması üçün kollektor-drenajların tam şəkildə təmin olunması, Qazaxıstanın ümumi inkişafına layiq yol infrastrukturunun yaradılması, yeni mikrorayonların tikilməsi, Ural çayının üstündən yeddi yeni körpünün salınması, dünyaca məşhur olan şirkətlərin əksəriyyətinin burada ofisinin açılması, hər il bir neçə yeni otel kompleksinin ərsəyə gəlməsi, müasir işə obyektlərinin işə salınması günün realıqlarındandır.

Azərbaycan – bərəkəllah!

Məni hava limanından otelə aparan taksinin sürücüsü Akram adlı, ilk baxışdan səhradan gəlmiş adam təəssüratı yaradan, qırx beş-əlli yaşlı kişi idi. Haradan olduğumu biləndə uca səslə, sanki məmnunluqla danışmağa başladı:

- Azərbaycan – razvitiya, vot tak! – deyər baş barmağı ilə “əla!” işarəsini göstərdi.
- Qazaxıstan da sürətlə inkişaf edir – dedim.
- Əlbəttə, Qazaxıstan da inkişaf edir. Özü də sürətlə. Ancaq Qazaxıstan müharibədə olmayıb axı. Azərbaycan otuz illik müharibə illərində də inkişaf edib, müharibədən sonra da.
- Sən bu faktları haradan bilirən?
- Qardaşım tez-tez Bakıya gedib –gəlir. Heydər Əliyev Mərkəzi, Alov qüllələri, Olimpiya stadionu, Büllur saray... Azərbaycan – Bərəkəllah!

Gül, ay gözəl,
mən qocaya bir də gül...

Qətiyyənlə ağıma gələr bilməzdi ki, bir dənin üstündən iki dəfə keçib, iki dəfə təyyarə dəyişib zəhərli bir çayın sahilində dayanacağam və rastlaşdığım məqam Dədə Şəmşirin bir qoşmasını yadıma salacağam.

Şəhər o qədər də böyük olmadığına görə bir çox yerlərə piyada gedirdim. Elə Ak Jayık (Ural çayı) üzərindəki “üçüncü körpü”-nün yanına da piyada getdim və pilləkənləri enərək sahilə, ovumla su götürər biləcəyimi yerə düşdüm. Bizim tərəflərdə – Qafqazın cənub yamacında dağdan axıb gələn çayların suyunu ovcuna götürürsən, su axıb qurtaranda əlində az da olsa qum qalır. Uralın suyundan isə əlində qum qalmadı. Eləcə, sap-sarı, mis rəngində su idi.

Sahildə mənə ən yaxın olan 18-19 yaşlı iki qız idi. Telefona baxıb gülə-gülə nə isə danışırırdılar. Suyuşirin qızları idilər. Ürəyimdən keçdi ki, heç kəsi bəyəndirə bilmədiyimiz su-bay oğlum bunları görəydi. Telefonumu verib xahiş etdim ki, çay ilə Mənim şəklimi çəksinlər. Əlavə etdim ki, mən Azərbaycanlıyam və bizim xalqımız qardaşdır.

Qızların biri gülümsəyərək dedi: – Qazax, özbək, türkmən, qırğız və azərbaycanlıların qardaş olduğunu bilməyən varmı?

Təqdimatımdan utandım və aşığın “Gül, ay gözəl, mən qocaya bir də gül” ifadəsi ilə özümə təəlli tapdım. Özümə gələndən sonra isə fikirləşdim ki, o qızın sadaladığı siyahıda

Anadolu türkləri niyə yada düşmədi?

Arabaçıyam, abi, arabaçı...

Hələ çar dövründən – rusların bu əraziləri işğal etdiyi illərdən çay məcrasının “N” hərfi şəklində əylənərək üç dəfə doxsan dərəcəli bucaq yaratdığı yerdə, elementar da olsa, hər tərəfindən su axan istirahət yeri salınıbmış. Sovet dövründə ora xeyli inkişaf etdirilib. Müstəqillik dövründə isə həmin ərazi “Retro park” adı ilə yenidən qurulub və mükəmməl bir əyləncə – istirahət yerinə çevrilib. Ora getmək istədim.

Hələ ötən il, Aktauda olanda eşitmişdim ki, minik avtomobillərinin üstündə taksi işarəsi olmasa da, hər iki maşından biri taksidir. İlk maşına işarə etdim, saxladı. Sürücü sanki aktör Hacı İsmayilovun əkiz qardaşı idi. Amma ondan bir az cavan olardı. Adı Rais idi. Təbii ki, rusca danışdıq və o, mənim azərbaycanlı olduğumu biləndə Anadolu türkcəsinə keçdi.

Soruşdum ki, Türkiyədə oxumusan? Dedi: Yox, orada işləmişəm.

- Türkiyədə nə işə baxırdın?
- Arabaçıyam, abi, orada da arabaçı olmuşam, burada da arabaçıyam.

Sağ ol, Zulfiya!

Qazaxıstanlı jurnalistdən “Azərbaycanın pandemiya dövründəki fəaliyyətini heç kəs unuda bilməz” ifadəsini eşitmək mənim üçün məmnunedici idi.

Atırəuda olduğum günlərdə “Ak Jayık” (“Ağ çay”) qəzetinin müxbiri Zulfiya İskaliyeva ilə də söhbət etdik. Həm sosial şəbəkələrdə, həm də çalışdığı redaksiyada məhz türk fəallığı göstərən bu xanım həmkarımız böyük bir şirkətin piar meneceri kimi də fəaliyyət göstərirdi. Qısa söhbətdən sonra məlum oldu ki, onun nəinki Qazaxıstanda, hətta bütövlükdə regiondakı problemlərin hamısı haqqında məlumatı var.

Soruşdum ki, “Ak Jayık”da vəziyyət necədir, zamanla ayaqlaşır bilirsinizmi?

- Dedi:
- İndi dünyanın hər yerində yazılı mətbuatın həm tirajı aşağı düşür, həm də oxucusu azalır. Ancaq həqiqi mətbuat təəssübkeşləri öz qəzetlərini belə vəziyyətdə də yaşatmağı bacarmalıdır. Biz buna çalışırıq və nail oluruq. Yəni qələmə aldığımız xəbərin və ya məqalənin əsaslandırılmasını təmin etməli, qərəzçilikdən uzaq olmalı, obyektivliyi qorumaq, hansısa qütbün mənafehinin qorunmasına yol verməməliyik. Belə olsa, bizi oxuyacaqlar. Müstəqil qəzetlər üçün isə, bu, daha ciddi vəzifədir.
- Mən internetdə qəzetinizin bəzi səhifələrini baxdım. Siz, deyəsən, daha çox şəhəri yaşıllaşdırılması məsələlərindən yazırsınız.
- Tam elə deyil. Ancaq həmin məsələlərin işıqlandırılmasında xeyli təcrübəm var. Bildiyiniz kimi, müstəqil Qazaxıstana çox ağır ekoloji problemlər qalmışdır. Ancaq dövlətimiz həmin problemləri ardıcılıqla, mərhələ-mərhələ aradan qaldırır. Biz mətbuat təmsilçiləri də həmin prosesə ciddi dəstək veririk.

– Siz keçən il maraqlı adı olan bir medal ilə təltif olunmusunuz. Təbrik edirik!

– Bu, pandemiya dövründəki fəaliyyətimlə bağlı idi. 2020-ci ilin iyun ayında cənab Prezident Kasım-Jomart Tokayev dövlət müstəqilliyimizin 30 illiyi münasibətilə belə bir medal təsis etmişdi. Həkimlərin, könüllülərin, xeyriyyəçilərin, müəllimlərin, polislərin, fəvqəladə hallar mütəxəssislərinin və başqalarının təltif olunduğu həmin medal 29 jurnalistə də təqdim edilmişdi. Mən pandemiya dövründəki fəaliyyətimə görə təltif olunmuşdum.

– Qazaxıstanda koronavirusa qarşı çox ciddi mübarizə aparıldığı barədə oxumuşdum.

– Biz həmin mübarizəni Qazaxıstan miqyasında apardıq. Azərbaycan isə sədrlik etdiyi Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində bütün dünyada COVID-19-a qarşı fəallıq göstərdi. Bunu heç kəs dana bilməz.

Bax, belə. “Xalq qəzeti”nin Turan ellərində səfərdən hazırlanmış dördüncü yazı da qardaş xalq təmsilçisinin təəssübkeşlik dolu fikirləri ilə başa çatdı.

İttifaq MİRZƏBƏYLİ,
“Xalq qəzeti”

Atırəu şəhəri, Qazaxıstan